

У дусі плідного політичного діалогу

Початок 2013 р. ознаменувався найважливішою подією в політичному житті Туркменістану та України. 12-14 лютого відбувся державний візит Президента України Віктора Януковича до Туркменістану і його зустріч із Главою держави Гурбангулі Бердимухамедовим, у ході якої було обговорено весь

спектр питань міждержавного співробітництва, що розвивається вже понад 20 років з часу встановлення дипломатичних відносин між нашими країнами.

Відзначалася взаємна готовність обох держав та їх дружніх народів до інтенсифікації двостороннього співробітництва. З обговорення підсумків цієї знаменної події розпочалася розмова кореспондента «З.С.» із Надзвичайним і Повноважним Послом Туркменістану в Україні Нурберди Аманмурадвим.

«З.С.» Пане Посол, прокоментуйте, будь ласка, підсумки державного візиту Президента України Віктора Януковича до Туркменістану, під час якого Ви перебували на Батьківщині.

Нурберди Аманмурадвим: Перш за все, хотів би відзначити, що між нашими країнами практично щороку проходять двосторонні зустрічі та переговори на вищому рівні. Це підтверджує факт плідного політичного діалогу між президентами України й Туркменістану. Завдяки цьому на сьогодні підписано понад 140 міжнародних документів на міждержавному, міжурядовому та міжвідомчому рівнях. Це сприяє тому, що співпраця Туркменістану з Україною динамічно розвивається в усіх напрямках, які становлять обоюдоцікавий інтерес, і в цілому зберігає позитивну динаміку співпраці в політичній, торговельно-економічній, військово-технічній і культурно-гуманітарній галузях.

Переговори, що відбулися, стали найважливішим кроком у справі зміцнення дружніх і ділових відносин між нашими країнами. Відзначивши високу динаміку політичного міждержавного діалогу, керівники двох країн дали позитивну оцінку реалізації раніше досягнутих домовленостей і підписаних документів, висловили задоволення сучасним станом туркменсько-українських відносин, а також підтвердили готовність до їх подальшого поглиблення. У центрі уваги перебували питання збільшення інвестицій, обсягів товарообігу, розширення діяльності українських компаній у Туркменістані й туркменських компаній в Україні.

Слід звернути особливу увагу на обговорення актуальних питань політичного партнерства двох країн у рамках міжнародних організацій. Зокрема, відзначалася підтримка Україною Туркменістану та співпраця наших країн у рамках Співдружності Незалежних Держав, Організації Об'єднаних Націй та інших організацій. У контексті головування України в Організації з безпеки і співробітництва в Європі у 2013 р. глави держав обмінялися думками про роль Організації в зміцненні миру та

стабільності, а також щодо пріоритетів двох держав у рамках ОБСЄ. Віктор Янукович підтвердив усіляку підтримку проведеної туркменським лідером вельмишановним Президентом Туркменістану Гурбангулі Бердимухамедовим миролюбної політики та висунутих ним важливих міжнародних ініціатив, спрямованих на зміцнення основ миру, стабільності та безпеки в регіональному та глобальному масштабах.

Лідери двох держав підтвердили готовність до зміцнення співробітництва у сфері боротьби з тероризмом, політичним і релігійним екстремізмом, наркотрафіком, нелегальною міграцією, транскордонною організованою злочинністю, незаконною торгівлею зброєю як на двосторонньому рівні, так і в рамках відповідних міжнародних організацій.

Як відомо, міжнародна стратегія Туркменістану базується на принципах постійного нейтралітету. Україна ж послідовно проводить позаблокову зовнішню політику. І ця спільність поглядів є надійною основою для ефективної взаємодії в рамках міжнародних організацій.

Зокрема, Україна підтримала кандидатуру Туркмені-

стану в Економічну та Соціальну Раду ООН (ЕКОСОС) на період 2013-2015 років.

У свою чергу, за підтримки Туркменістану кандидатура України була обрана до Комітету ООН із внесків (2010-2012 рр.); Комісії ООН із права Міжнародної торгівлі (2010-2015 рр.); із головування в ОБСЄ у 2013 році. Висловлено підтримку цілям, які поставила Україна на час перебування на вказаній високій посаді. Як зазначалося в ході зустрічі президентів, у цьому плані відкривається багато можливостей для ефективної взаємодії Туркменістану та України з урахуванням їх інтересу в підвищенні ролі ОБСЄ в контексті безпеки транспортування енергоносіїв і низки інших позицій.

Відзначу також, що Туркменістан висловив готовність підтримати кандидатуру України до Ради Безпеки ООН на 2016-2017 рр. і при обранні в ЕКОСОС на 2019-2021 роки.

Керівники держав окрему увагу приділили також співпраці в гуманітарній сфері, наголосивши на важливому значенні контактів між відповідними організаціями, діячами культури та мистецтв, дослідницькими центрами, навчальними закладами, засобами масової інформації. Була досягнута домовленість про суттєву активізацію співробітництва у сфері охорони здоров'я та медицини, спорту й туризму.

Відзначено також успішне проведення Днів культури Туркменістану в Україні у 2012 р., і глави держав домовилися вжити необхідних заходів для організації цього-річ Днів культури України в Туркменістані, а також про проведення Днів культури Туркменістану в Україні у 2014 році.

Президенти підкреслили необхідність подальшого вдосконалення і розширення договірно-правової бази двостороннього співробітництва.

«З.С.» Торкаючись економічної сторони переговорів, хотілося б почути Ваш коментар щодо зацікавленості, висловленої Віктором Януковичем, у поновленні поставок в Україну туркменського газу...

Нурберди Аманмурадов: Інтереси у нас обопільні. Президент України підтвердив зацікавленість у відновленні постачань туркменського природного газу та готовність до поглиблення співпраці в цій сфері. Зокрема, що стосується об'єднання зусиль в напрямі розроблення альтернативних маршрутів постачання природного газу як для потреб України, так і для подальшого експорту в Європу.

Я назвав би ці перспективи реальними. Сьогодні взаємини між Україною і Туркменістаном вийшли на рівень, який дає змогу знаходити компромісні рішення в різних сферах, у тому числі щодо постачань енергоносіїв.

Підкресливши, що основою взятого країною курсу було і залишається зміцнення та всебічний розвиток широкого міжнародного співробітництва в загальних інтересах, Глава нашої держави заявив під час візиту, що Туркменістан завжди готовий розглянути взаємовигідні пропозиції українських партнерів. На сьогодні реалізовано чимало важливих спільних проектів у найрізноманітніших сферах, включаючи основні для національної економіки нафтогазовий і транспортний сектори.

«З.С.» Можна припустити, що подальше опрацювання цього питання перебуватиме в центрі порядку денного створюваної Ради ділового співробітництва між державами?

Нурберди Аманмурадов: Звичайно, ідеться про розвиток цілого комплексу торговельно-економічного співробітництва України й Туркменістану. Як зазначалося, обсяги нашої взаємодії в цій сфері повинні відповідати високому рівню й активній динаміці політичних контактів. Як результат – досягнуто домовленості про створення Торгового дому України в Ашгабаті й Торгового дому Туркменістану в Києві, що покликані стати важливими двосторонніми механізмами взаємодії в торговельно-економічній сфері.

Якщо подивитися на дані минулого року, за 9 місяців у загальному товарообігові Туркменістану Україна займала 7-е місце. Товарообіг за цей період збільшився у 2,5 раза порівняно з аналогічним періодом 2011 р. та досяг понад 574 млн. доларів. Позитивна динаміка, що склалася між Україною і Туркменістаном у економічній сфері, обнадіює.

Упевнений, що в особі нашої країни Україна має надійного партнера. Наведу такий приклад: Світовий банк згідно зі своєю класифікацією в жовтні 2012 р. присвоїв Туркменістану статус країни з доходами вище середнього рівня – Upper Middle Income Country Status. Відповідне рішення було прийнято на підставі даних про стабільно високе зростання економіки протягом більше 10 років.

Хотілося б відзначити також ефективну роботу Спільної міжурядової туркменсько-української комісії з економічного та культурно-гуманітарного співробітництва, яка висловила зацікавленість у продовженні взаємної співпраці з реалізації спільних проектів у нафтогазовій галузі та поставок на тендерній основі української трубої продукції в нашу країну. Сторонами підготовлено меморандум про взаєморозуміння між ГК «Туркменгаз» і НАК «Нафтогаз України», підписаний під час державного візиту, що відбувся.

Комісією відзначено роботу української компанії «Інтербудмонтаж», яка в Ашгабаті реалізує проект зі спорудження дренажно-комунаційного тунелю та ком-

плексу очисних споруд. Туркменська сторона висловила зацікавленість у розширенні кола учасників з боку підприємств будівельного комплексу України у виставкових заходах, що проводяться в нашій країні. До речі, станом на 1 січня поточного року в Туркменістані було зареєстровано 30 підприємств за участю українського капіталу. Сума сімдесяти одного зареєстрованого інвестиційного проекту українських компаній становила 1 млрд. 872,168 млн. дол., 4,33 млн. євро і 2,09 млн. деномінованих манат.

«З.С.» У продовження Ваших слів, не може не викликати почуття законної гордості оцінка Президента Туркменістану про те, що останнім часом усі українські компанії, які працюють у Вашій країні, користуються великим авторитетом...

Нурберди Аманмурадов: Це заслужена оцінка побудованих українськими фахівцями об'єктів інфраструктури та життєзабезпечення, які будуть працювати на благо багатьох поколінь туркменського народу. За словами вельмишановного Президента Туркменістану Гурбангули Бердимухамедова, напрацювання в цьому напрямі свідчать про багатий досвід співпраці, прикладом якого є десятки втілених у життя спільних проектів у різних сферах. Підтвердження того – насичена програма лютневої поїздки лідерів наших держав по країні.

У місті Атамурад президенти взяли участь у відкритті нового автомобільного мосту через річку Амудар'ю, підрядником якого є українська компанія «Альтком». Побудований, як зазначалося на відкритті, «за останнім словом інженерної думки», цей міст став важливим кроком як для розвитку транспортної інфраструктури країни, так і в контексті інтеграції Туркменістану у світові транспортні коридори – відтворення історичного Великого шовкового шляху. Українські будівельники проявили найвищий професіоналізм у непростих кліматичних і ґрунтових умовах. Та й норів Амудар'ї не просто було приборкати.

Тому не випадково президентами були закладені капсули із пам'ятними записами на місці будівництва нових автомобільного та залізничного мостів через річку Амудар'ю між містами Туркменабад і Фарап. Відзначу, що глави держав узяли також участь у закладенні капсули з пам'ятним записом з нагоди початку будівництва нового комплексу аеропорту в місті Туркменабад. Підрядником реалізації цього проекту, розрахованого на обслугову-

вання 500 пасажирів на годину, також є українська компанія «Альтком».

За наявними даними, будівництво всіх об'єктів стартувало в лютому 2013 року. Відповідно до умов контрактів, аеропорт і залізничний міст будуть завершені в лютому 2016 р., зведення автомобільного мосту – в серпні 2016 року.

Хотілося б підкреслити, що, за обопільною оцінкою сторін, усе це втілено в життя та продовжує втілюватися завдяки багаторічному плідному співробітництву України й Туркменістану, у рамках якого наші країни мають можливість реалізовувати такі масштабні спільні проекти. Президенти відзначили, що це є конкретним свідченням дружніх відносин між обома країнами та відповідає загальним цілям підвищення рівня добробуту наших народів.

Цифри та факти:

Автодорожний міст через Амудар'ю між містами Атамурад і Керкічі довжиною 1404,84 м сприятиме масштабним перетворенням і розиткові правобережжя Амудар'ї та країни в цілому. Загальна вартість будівництва – 159 млн. доларів. На будівництві було задіяно майже 600 осіб, із них 130 українських фахівців.

* * *

На будівництві нового аеровокзального комплексу задіяно понад 1000 осіб, із них 300 українських фахівців. Вартість контракту – 498 млн. доларів. Аеропорт розташований у географічному вузлі повітряних коридорів, які щодня використовують понад 250 бортів країн Азійсько-Тихоокеанського регіону. Проектом передбачено відведення земельної ділянки площею 360 га для злітно-посадкової смуги довжиною 3800 м, 9 руліжних доріжок; будівлі пасажирського терміналу пропускною спроможністю 500 пасажирів на годину; комплексу інших будівель і споруд, необхідних для повноцінного функціонування аеровокзалу.

* * *

Вартість робіт зі спорудження автодорожнього мосту – 288 млн. доларів. Загальна довжина – 1601,7 м. Міст включає чотири смуги руху шириною 3,75 м кожна, а також смуги безпеки по зовнішніх краях проїжджої частини. Вартість робіт зі спорудження залізничного мосту становитиме 169 млн. доларів. Загальна довжина – 1750 м. Згідно з технічним завданням, міст розрахований на одну залізничну колію першої категорії.

«З.С.» У пакеті документів, прийнятих за підсумками нещодавнього візиту, привертає увагу підписання угоди із регіонального співробітництва...

Нурберди Аманмурадов: Хотів би нагадати, що під час торішнього візиту в Київ нашого президента туркменські губернатори докладно ознайомилися з регіонами України. Уже тоді було зроблено перші кроки в цьому напрямі. Тому нинішнє підписання угод між Одеською облдержадміністрацією та хакимликом Балканського веляята, а також Київською облдержадміністрацією та хакимликом Ахалського веляята про торговельно-економічне, науково-технічне та культурне співробітництво є продовженням розпочатої роботи.

«З.С.» Пане Посол, однією з центральних тем у ході візиту Президента України до Туркменістану, стало обговорення рівня та перспектив гуманітарних і культурних зв'язків між нашими державами. Наскільки продуктивно вони розвиваються?

Нурберди Аманмурадов: Мені хотілося б у зв'язку з цим відзначити спільний висновок президентів наших країн під час візиту. Він полягає в тому, що Україна і Туркменістан мають усі перспективи для активізації співпраці в культурно-гуманітарній сфері. Загальну зацікавленість сторони виявляють у розвитку туризму, спорту та фізичної культури. Саме досягнуті в цьому напрямі домовленості зафіксовані у Спільній заяві про поглиблення відносин дружби та співробітництва між Україною і Туркменістаном.

Значному прогресові в цьому напрямі сприяло минулорічне проведення Днів культури Туркменістану в Україні. До вас приїхала представницька делегація туркменських діячів мистецтв.

Урочистим прологом Днів культури стала церемонія покладання квітів до пам'ятника класику туркменської літератури Махтумкулі Фрагі, що знаходиться в центральній частині Києва. Великий інтерес викликала виставка всесвітньовідомих туркменських творів декоративно-ужиткового мистецтва та музейних цінностей. Тут можна було ознайомитися з традиціями нашого національного килимарства і ткацтва, ювелірного мистецтва та художньої вишивки. І, звичайно ж, відбулося багато концертів, творчих зустрічей. Спільний гала-концерт пройшов в Українському домі.

Однією з головних подій форуму стала презентація книги нашого вельмишановного президента Гурбангулі Бердимухамедова «Лікарські рослини Туркменістану», уперше виданої українською мовою. На презентацію зібралися представники наукової громадськості, медики, викладачі вузів, дипломати.

Головним підсумком Днів культури Туркменістану в Україні я назвав би чинник людського спілкування представників творчої інтелігенції двох наших країн. Земляки відверто зізнавалися мені, з якою радістю і натхненням вони жили всі ці чотири дні і скільки вражень повезуть із собою на батьківщину. Аналогічні висловлювання довелось чути і від українських представників. Такий інтенсивний культурний обмін напевно сприятиме ще більшому взаєморозумінню та духовному зближенню народів наших країн.

«З.С.» Відомо, що чимало свого робочого часу Ви присвячуєте відвідуванню українських вузів. Які Ваші враження від результатів навчання в них туркменської молоді?

Нурберди Аманмурадов: Почнімо з того, що Україна стала першою державою, з якою Туркменістан підписав угоду про взаємне визнання документів про освіту. Дійсно, за час своєї роботи Послом в Україні я відвідав чимало вузів, спілкувався з викладачами, туркменськими студентами. Висококласні фахівці нам дуже потрібні. А готують їх українські вузи на совість для різних галузей народного господарства. Кількість туркменських студентів, які навчаються в Україні, щорічно збільшується. Їх на сьогодні налічується близько 10 тис. осіб. Це – майбутнє нашої країни.

У підсумку я виступив із пропозицією організувати на українських підприємствах навчально-виробничу практику для наших студентів. А в перспективі – створити спільні підприємства, на яких молоді туркменські фахівці підвищували б свою професійну майстерність. Наразі це питання опрацьовується.

Важливо також додати, що, торкаючись сфери освіти, наш президент за підсумками візиту Віктора Януковича, запропонував провести двосторонній симпозіум між академіями наук Туркменістану та України. У цьому контексті вельмишановний Гурбангулі Бердимухамедов також висловився за створення Ради ректорів двох держав. Упевнений, такі ініціативи сприятимуть ще більш ефективній роботі в цьому напрямі, адже цілі є спільними.

«З.С.» Пане Посол, що Ви хотіли б побажати українським громадянам?

Нурберди Аманмурадов: Якщо говорити про розвиток наших відносин, хотілося б, щоб вони міцніли та поглиблювалися. І цьому, насамперед, сприяє традиційно довірчий діалог між лідерами України й Туркменістану.

Хотілося б, звичайно, побажати всім міцного здоров'я. А для його зміцнення запрошую вас до туркменського сектору Каспію, де розташована Національна туристична зона «Аваза» з її можливостями санаторно-курортного відпочинку та екологічного туризму. Саме тут цього року відбудеться міжнародна виставка мистецтв у рамках Тижня культури та Міжнародний фестиваль обдарованих дітей «Аваза – край дружби». В Ашгабаті та Марійському веляті пройде міжнародна наукова конференція «Тисячолітні витоки будівельної культури Туркменістану». У зв'язку з цими подіями, ми звернулися до Посольства України в Туркменістані з проханням посприяти в запрошенні для участі в цих представницьких форумах українських творчих колективів і окремих фахівців.

Хочеться вірити в існуюче взаєморозуміння важливості розвитку співпраці наших двох країн у туристичній сфері. Не даремно ж Глава нашої держави конкретизував свою точку зору стосовно цього, запросивши українські компанії взяти участь у розвитку туристичної інфраструктури Туркменістану. Підтримаймо хороше починання!

*Інтерв'ю підготував
Володимир СЕМЕНОВ*